COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr.1/2018
(vol.148)

ANALIZA LEGISLAȚIEI ANTITERORISTE ROMÂNE. PERSPECTIVĂ COMPARATIVĂ ASUPRA REGLEMENTĂRILOR INTERNE

Robert DRAGOŞ

Abstract: *The 9/11 terrorist attacks upon the United States urged Romania to criminalise terrorist acts by adopting the Government Emergency Ordinance no. 141/2001 on punishment of terrorist acts and breaching the public order provisions. The first stage of response, the Government Emergency Ordinance no. 141/2001, becomes insufficient to prevent and fight efficiently against terrorism, as a result in 2004 is adopted Law no. 535/2004 on preventing and combating terrorism, a complex law which consists of five chapters and 47 articles. Several amendments have been made to the Law in order to respond adequatly and efficiently to emerging threats. The paper presents a comparative analysis between the GEO no. 141/2001 on punishment of terrorist acts and breaching the public order provisions and Law no. 535/2004 on preventing and combating terrorism.*

Keywords: *Government Emergency Ordinance no. 141/2001, Law no. 535/2004, antiterrorism, comparative analysis, criminalisation of terrorist acts*

Introducere

Atentatele din 11 septembrie 2001, New York, Statele Unite ale Americii, în urma cărora au decedat peste 2600 de oameni la World Trade Center, 125 la Pentagon şi 256 la bordul celor patru aeronave, au surprins România fără o legislație antiteroristă.

Până la acel moment, deşi la nivel internațional existau o serie de instrumente juridice care aveau ca obiect de reglementare protecția aviației civile, protecția persoanei, protecția materialelor nucleare, protecția navigației maritime, protecția împotriva folosirii materialelor explozive, reprimarea finanțării terorismului[1], statele nu realizau pe deplin nivelul amenințării reprezentat de terorism la adresa teritoriului lor[2].

După atacurile teroriste respective, multe state şi-au revizuit capacitățile antiteroriste şi contrateroriste, precum şi nivelul de pregătire împotriva terorismului. Îndrumarea în acest sens a fost asigurată de Organizația Națiunilor Unite,

Robert Dragoş *este absolvent al Programului de studii de master „Ştiințe Penale" din cadrul Facultății de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu" din Bucureşti şi absolvent al unui stagiu de voluntariat în cadrul Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate al Universității Naționale de Apărare „CAROL I”.*

Consiliul Justiție şi Afaceri Interne al Uniunii Europene şi Organizația Tratatului Nord-Atlantic[3].

România s-a aliniat demersului global şi a acordat o importanță deosebită prevenirii şi combaterii terorismului[4]. Astfel, la nivel național, evoluția legislativă în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului poate fi privită prin prisma a două etape:

- adoptarea de către Guvernul României a primului act normativ care răspunde necesității de a lupta, şi prin mijloace juridice, împotriva fenomenului terorist, Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001;
- adoptarea de către Parlamentul României, la data de 25 noiembrie 2004, a Legii nr. 535 privind prevenirea şi combaterea terorismului.

Prezentul articol şi-a propus să prezinte perspectiva comparativă asupra reglementărilor interne de prevenire şi combatere a terorismului, în speță, vechea reglementare, Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice, cu modificările şi completările aduse de Legea nr. 472 din 9 iulie 2002 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 141/2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice, şi noua reglementare, Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului. Lucrarea evidențiază evoluția legislativă în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului, precum şi noutățile introduse prin Legea nr. 535/2004.

1. Precedentul legislativ şi cadrul contextual

1.1 Atentatele din 11 septembrie ca moment important pentru noi dezvoltări legislative în domeniu

În dimineața de 11 septembrie 2001, la ora 8:46, o aeronavă s-a prăbuşit, lovind Turnul de Nord al World Trade Center, New York, Statele Unite ale Americii (SUA). La 9:03, al doilea avion loveşte Turnul de Sud. Ambele turnuri s-au prăbuşit în mai puțin de 90 de minute, atacurile soldându-se cu moartea a peste 2600 de persoane.

La 9:37 este lovită zona vestică a Pentagonului de un al treilea avion, atacul soldându-se cu moartea a 125 de oameni.

A patra aeronavă nu şi-a atins ținta, respectiv Capitoliul sau Casa Albă, căzând pe un câmp din sudul Pennsylvaniei. Acest fapt s-a datorat eroismului manifestat de pasagerii de la bord. În total, au decedat 256 de oameni la bordul celor patru avioane[5].

Conform Stratfor, anterior atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001 Statele Unite ale Americii nu înțelegeau pe deplin amenințarea prezentată de terorism la adresa spațiul american de interes[6]. Coroborând această informație cu faptul că până la data de 11 septembrie 2001 o serie de state nu au semnat sau ratificat anumite instrumente juridice internaționale referitoare la prevenirea actelor de terorism[7], luând în considerare şi reacția Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite (United Nations Security Council - UNSC) prin adoptarea rezoluției 1373[8], rezultă că a existat o lipsă de înțelegere la nivel global a amenințării prezentate de terorism la adresa teritoriului statelor.

Atacurile teroriste în cauză au determinat statele, nu doar SUA, să înțeleagă pe deplin nivelul amenințării prezentat de terorism la adresa teritoriului acestora.

1.2 Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, înainte şi după 11 septembrie 2001

Înainte de atentatele din 11 septembrie 2001, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, care are ca responsabilitate fundamentală menținerea păcii şi securității internaționale, a intervenit în trei cazuri de terorism prin impunerea de sancțiuni, în speță[9]: atentatul aerian de la Lockerbie din 21 decembrie 1988 (rezoluția 748[10])[11]; tentativa de asasinat asupra preşedintelui Egiptului Hosni Mubarak din 26 mai 1995 (rezoluțiile 1054[12] şi 1070[13])[14]; atacurile simultane asupra ambasadelor SUA din Nairobi, Kenya şi Dar es Salaam, Tanzania din 7 august 1998 (rezoluția 1267[15])[16].

După atacurile din 9/11, prin rezoluția 1373[17] adoptată la 28 septembrie 2001 de către Consiliului de Securitate în cadrul celei de-a 4385-a reuniuni, statele sunt obligate să ia o serie de măsuri pentru a preveni alte acte teroriste, precum: incriminarea asigurării sau colectării voite de fonduri de către cetățenii acestora sau pe teritoriul lor, „cu intenția ca fondurile să fie utilizate sau având cunoştință că acestea urmează a fi utilizate, în scopul săvârşirii de acte teroriste”[18]; înghețarea fondurilor şi altor „bunuri financiare sau resurse economice ale persoanelor care comit sau încearcă să comită acte teroriste sau participă la sau facilitează comiterea de acte teroriste”[19]; abținerea statelor „de la acordarea oricărei forme de sprijin […] entităților sau persoanelor implicate în acte teroriste”[20]; instituirea „unui sistem de alertă timpurie între state prin schimbul de informații”[21]; refuzul şederii pe teritoriul statului a persoanelor care „finanțează, plănuiesc, sprijină sau comit atacuri teroriste, sau oferirea de adăpost în acest sens”[22]; acordarea de sprijin reciproc în „investigațiile şi acțiunile penale asociate finanțării sau sprijinirii actelor teroriste, inclusiv asistența în obținerea probelor pe care le dețin şi care sunt

necesare acțiunilor penale”[23]; înainte de acordarea statutului de refugiat, asigurarea că „solicitanții de azil nu au planificat, facilitat sau participat la comiterea de acte teroriste”[24].

Trebuie observat faptul că rezoluția 1373 este bazată pe Convenția internațională pentru reprimarea atentatelor teroriste cu explozivi[25], adoptată la New York, pe data de 15 decembrie 1997 şi Convenția internațională privind reprimarea finanțării terorismului[26], adoptată la New York, în data de 9 decembrie 1999. Astfel, rezoluția 1373 fiind bazată pe convențiile în cauză, statele ajung să fie obligate să ia o serie de măsuri pentru a preveni alte acte teroriste, chiar şi în condițiile în care nu au semnat sau ratificat convențiile respective. Monitorizarea aplicării rezoluției s-a realizat, conform paragrafului 6, prin noul comitet format, Comitetul Antiterorism[27].

1.3 Securizarea spațiului american de interes (homeland security) şi lupta globală împotriva terorismului (Global War on Terrorism - GWOT)

După atentatele de la 11 septembrie 2001, în primele 100 de zile, George W. Bush a crescut nivelul de securitate a spațiului de interes (homeland security)[28], prin colaborarea cu Congresul Statelor Unite ale Americii pentru alocarea sumei de 20 de miliarde de dolari în acest scop, consolidarea eforturilor în zona serviciilor de informații, înființarea Oficiului pentru Securitatea Spațiului de Interes (Office of Homeland Security) şi a Consiliului pentru Securitatea Spațiului de Interes (Homeland Security Council), luarea de măsuri de securitate sporite în domeniul aviației şi cel poştal, şi a format o coaliție globală împotriva terorismului[29]. România, în conformitate cu obligațiile care îi reveneau la acea dată prin parteneriatul cu SUA, „a pus imediat la dispoziția coaliției forțe militare, infrastructură şi dreptul de survol afirmându-şi totodată deplinul sprijin politic”[30].

În prezent, lupta globală împotriva terorismului se realizează prin intermediul Coaliției Globale Împotriva ISIS (The Global Coalition To Counter ISIS), înființată la 10 septembrie 2014[31]. România, unul dintre cei 75 de membri ai Coaliției[32], contribuie la eforturile luptei globale împotriva terorismului prin pregătirea şi consilierea Forțelor Armate Irakiene, precum şi prin asistența umanitară pe care o oferă populației irakiene şi siriene, susținând în acelaşi timp eforturile comunității internaționale de încurajare a păcii în Siria[33].

2. Terorismul şi criminalitatea organizată

Terorismul şi criminalitatea organizată se întrepătrund frecvent. Astfel, pe de o parte, entitățile teroriste se implică direct sau indirect în activități de criminalitate organizate, precum traficul de droguri, traficul de persoane, traficul de armament, pe de altă parte, grupurile infracționale organizate se pot folosi de tactici teroriste pentru a-şi atinge obiectivele[34]. Conform Strategiei Naționale de Ordine şi Siguranță Publică (SNOSP), România nu se confruntă cu o amenințare teroristă majoră directă însă caracterul pan-european şi dimensiunile fenomenului în unele dintre statele membre ale Uniunii Europene, necesită consolidarea inițiativelor de prevenire şi combatere a terorismului[35]. Cele mai mari amenințări la adresa siguranței cetățenilor şi a mediului de afaceri din România sunt clasificate de SNOSP ca fiind manifestările criminalității organizate[36].

La nivel internațional principalul instrument juridic de luptă împotriva criminalității transnaționale organizate este Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate (UNTOC)[37], cunoscută şi sub denumirea de Convenția de la Palermo din anul 2000, şi Protocoalele adiționale: Protocolul privind Prevenirea, Reprimarea şi Pedepsirea Traficului de Persoane, în special al Femeilor şi Copiilor[38]; Protocolul împotriva Traficului Ilegal de Migranți pe Calea Terestră, a Aerului şi pe Mare[39]; Protocolul împotriva Fabricării şi Traficului Ilegale de Arme de Foc, Piese şi Componente ale acestora, precum şi de Muniții[40]. România a semnat Convenția la data de 14 decembrie 2000, precum şi cele două Protocoale: 1. Protocolul privind prevenirea, reprimarea şi pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor şi copiilor (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children); 2. Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului şi pe mare (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air). România a aderat la al treilea Protocol la data de 16 aprilie 2004, Protocolul împotriva fabricării şi traficului ilicit cu arme de foc, cu piese, elemente şi muniție pentru acestea (Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition).

În ceea ce priveşte cadrul juridic, la nivel intern principalele reglementări în domeniul combaterii criminalității organizate sunt Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 privind prevenirea şi combaterea criminalității organizate[41] şi art. 367[42] din Noul Cod penal.

3. Analiza legislației antiteroriste române

Evoluția legislativă în România în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului poate fi privită prin prisma a două etape:

- Adoptarea de către Guvernul României a primului act normativ care răspunde necesității de a lupta, şi prin mijloace juridice, împotriva fenomenului terorist, respectiv Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001[43];
- Adoptarea de către Parlamentul României, la data de 25 noiembrie 2004, a Legii nr. 535 privind prevenirea şi combaterea terorismului[44].

În cele ce urmează, cercetarea prezintă o perspectivă comparativă a acestei evoluții legislative, prin compararea *Legii nr. 535/2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului* cu vechea reglementare, respectiv *Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice,* modificată şi completată de Legea nr. 472 din 9 iulie 2002. Aceasta mai ales pentru a evidenția transformările prin care a trecut cadrul juridic intern în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului, precum şi elementele de noutate pe care le introduce Legea nr. 535/2004. Comparația se va realiza la nivelul structurii şi conținutului.

3.1 Perspectivă structurală

Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001, modificată şi completată de Legea nr. 472 din 9 iulie 2002, cuprindea un număr de 8 articole, reprezentând astfel un început de reglementare în materia infracțiunilor de terorism.

Față de reglementarea anterioară, Legea nr. 535/2004 este complexă şi cuprinde un număr de 47 de articole împărțite în cinci capitole: Capitolul I „Dispoziții generale"; Capitolul II „Realizarea activității de prevenire şi combatere a terorismului"; Capitolul III „Prevenirea finanțării actelor de terorism"; Capitolul IV „Infracțiuni şi contravenții"; Capitolul V „Dispoziții finale".

3.2 Abordare

OUG nr. 141/2001 începe prin incriminarea faptelor care constituie infracțiuni de terorism la art. 1[45], fără a defini termenul de terorism şi fără a explica termenii cu care operează actul legislativ. Faptele incriminate la art. 1 sunt agravante ale unor infracțiuni care erau deja incriminate în Vechiul Cod penal[46], precum: infracțiuni contra vieții, integrității corporale şi sănătății; infracțiuni contra libertății persoanei; infracțiuni contra patrimoniului; infracțiuni privitoare la regimul stabilit pentru unele activități reglementate de lege. Astfel, ceea ce diferențiază infracțiunile de terorism de faptele pe care se grefează, este cerința esențială: faptele să fie săvârşite în scopul tulburării grave a ordinii publice prin intimidare, prin teroare sau prin crearea unei stări de panică[47].

Noua reglementare are o abordare diferită, începând cu definirea pentru prima dată a termenului de terorism la art. 1:

„art. 1

Terorismul reprezintă ansamblul de acțiuni şi/sau amenințări care prezintă pericol public şi afectează securitatea națională, având următoarele caracteristici:

a) sunt săvârşite premeditat de entități teroriste, motivate de concepții şi atitudini extremiste, ostile față de alte entități, împotriva cărora acționează prin modalități violente şi/sau distructive;

b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natură politică;

c) vizează factori umani şi/sau factori materiali din cadrul autorităților şi instituțiilor publice, populației civile sau al oricărui alt segment aparținând acestora;

d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populației, menit să atragă atenția asupra scopurilor urmărite"[48].

Legiuitorul român a realizat definirea terorismului prin enumerarea trăsăturilor sale fundamentale. Astfel, la lit. a) din art. 1 se pot identifica următoarele elemente: 1. este precizat faptul că terorismul constă în acte săvârşite în mod premeditat; 2. sunt identificați subiecții activi ai infracțiunii, în speță entitățile teroriste (persoană, grupare, grup structurat sau organizație); 3. este indicat nucleul care determină entitățile teroriste să acționeze, concepțiile şi atitudinile extremiste; 4. este descris „caracterul mijloacelor prin care sunt îndeplinite atentatele"[49]. Lit. b) prevede scopul urmărit de făptuitori: „realizarea unor obiective specifice, de natură politică". La lit. c) se indică ceea ce este vizat prin infracțiunea de terorism: „factori umani şi/sau factori materiali din cadrul autorităților şi instituțiilor publice, populației civile sau al oricărui alt segment aparținând acestora". Lit. d) expune efectul psihologic pe care îl are infracțiunea de terorism asupra populației, „menit să atragă atenția asupra scopurilor urmărite".

Art. 1 din cadrul Legii nr. 535/2004 prezintă expresii a căror explicare trebuie realizată prin trimitere la art. 4. Astfel, făcând trimitere la art. 4 din legea specială, entitatea teroristă semnifică:

„art. 4

În sensul prezentei legi, termenii şi expresiile de mai jos au următoarele înțelesuri:

1. entitate teroristă - persoană, grupare, grup structurat sau organizație care:

a) comite sau participă la acte teroriste;

b) se pregăteşte să comită acte teroriste;

c) promovează sau încurajează terorismul;

d) sprijină, sub orice formă, terorismul”[50].

Art. 4 împarte factorii umani în factori umani specifici şi factori umani nespecifici.

Factorii umani specifici sunt: „persoanele incluse direct în mecanismele funcționale politogene ale entității țintă, respectiv demnitari, militari, funcționari, precum şi reprezentanți ai unor organizații internaționale”, în timp ce factorii umani nespecifici sunt: „persoanele incluse indirect în mecanismele politogene ale entității țintă, în general populația civilă”[51].

Factorii materiali sunt precizați la pct. 12 din art. 4 ca fiind: „factorii de mediu, culturile agricole şi şeptelul, alimentele şi alte produse de consum curent, obiectivele de importanță strategică, militare sau cu utilitate militară, facilitățile de infrastructură ale vieții sociale, facilitățile de stat şi guvernamentale, sistemele de transport, telecomunicații şi informaționale, simbolurile şi valorile naționale, precum şi bunurile mobile sau imobile ale organizațiilor internaționale”[52].

Datorită deciziei luate de legiuitorul român în ceea ce priveşte definirea terorismului, prin Legea nr. 535/2004, termenul de terorism capătă claritate, fixându-se repere clare prin intermediul caracteristicilor enumerate, a căror reținere se impune a fi *cumulativă*.

În continuare în noua reglementare legiuitorul român are în vedere la art. 2[53] condițiile, a căror îndeplinire poate să fie alternativă nu neapărat cumulativă, conform cărora faptele săvârşite de entitățile teroriste sunt calificate drept infracțiuni de terorism. Astfel, art. 2 prevede sancționarea acelor fapte care îndeplinesc cel puțin una din cele trei condiții: 1. caracterul violent al faptei care produce efecte în rândul populației prin generarea neliniştii, stării de teamă, nesiguranței, panicii sau terorii; 2. implicațiile sunt grave atât asupra indiviziilor, cât şi asupra factorilor materiali; 3. faptele săvârşite urmăresc obiective de natură politică, prin care să determine statul sau o organizație internațională să ia, să renunțe la sau să influențeze decizii în favoarea entității teroriste[54].

Trebuie observat faptul că art. 2 preia fragmentat trăsăturile terorismului expuse în art. 1 şi le reorganizează. În acest sens, a se vedea figura nr. 1. Prin trimitere la definiția terorismului cuprinsă în art. 1 al legii speciale, trăsăturile terorismului impun o reținere cumulativă.

Neclaritatea apare în momentul în care legiuitorul, preluând fragmentat trăsăturile terorismului a căror reținere se impune a fi cumulativă, prevede că faptele săvârşite de entitățile teroriste sunt calificate drept infracțiuni de terorism dacă îndeplinesc una din condițiile prevăzute în art. 2, astfel rezultând o îndeplinire alternativă. În doctrina juridică, deşi s-a dat o explicație cu privire la problema expusă, neclaritatea persistă: „Comparativ cu art. 1, care fixează repere terorismului ca fenomen, art. 2 face referire concretă la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească faptele săvârşite de entitățile teroriste pentru a fi sancționate conform prevederilor acestei legi”[55].

Spre deosebire de vechea reglementare, legea specială prezintă de asemenea şi particularitățile terorismului transnațional în art. 3[56].

Încheierea Capitolului I „Dispoziții generale” din Legea nr. 535/2004 se realizează prin explicarea la art. 4 a termenilor şi sintagmelor cu care operează legea specială.

3.3 Elemente de complexitate privind prevenirea şi combaterea terorismului

Față de vechea reglementare, legiuitorul român şi-a propus ca noua reglementare să fie complexă, astfel introducând Capitolul al II-lea unde dezvoltă prin intermediul a doua secțiuni care însumează 18 articole realizarea activității de prevenire şi combatere a terorismului.

Secțiunea 1 intitulată „Sistemul național de prevenire şi combatere a terorismului” precizează „cadrul normativ pentru funcționarea unor organisme specifice, implicate în prevenirea şicombaterea terorismului”[57]. Astfel, sunt oferite informații cu privire la *Sistemul Național de Prevenire şi Combatere a Terorismului* (SNPCT). Înființat în anul 2002[58], SNPCT include 21 de autorități, *Serviciul Roman de Informații* (SRI) având rol de coordonare tehnică, conform art. 6 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 535/2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului. Coordonarea strategică revine *Consiliului Suprem de Apărare a Țării* (CSAT)[59]. Art. 6 alin. (3) precizează faptul că SRI asigură coordonarea tehnică a SNPCT prin intermediul Centrului de Coordonare Operativă Antiteroristă (CCOA), o structură organizatorico-funcțională. Funcționarea SNPCT se realizează pe baza unui „protocol general de organizare şi funcționare, care stabileşte atribuțiile şi responsabilitățile generale fiecărui membru”[60].

Ca o completare la cele expuse, în anul 2004 a fost instituit *Sistemul Național de Alertă Teroristă* (SNAT) cu rolul de a sprijini procesul de planificare a „activităților antiteroriste la nivel național, precum şi al informării populației în legătură cu nivelul amenințării teroriste”[61]. Trebuie subliniat faptul că de la instituirea SNAT şi până în prezent, nivelul de alertă teroristă a fost „PRECAUT” („informațiile

LEGE nr. 535 din 25 noiembrie 2004 (*actualizată*)
privind prevenirea şi combaterea terorismului
(actualizată până la data de 22 noiembrie 2016*)

Articolul 1
Terorismul reprezintă ansamblul de acţiuni şi/sau ameninţări care prezintă pericol public şi afectează securitatea naţională, având următoarele caracteristici:
a) sunt săvârşite premeditat de entităţi teroriste, motivate de concepţii şi atitudini extremiste, ostile faţă de alte entităţi, împotriva cărora acţionează prin modalităţi violente şi/sau distructive;
b) au ca scop realizarea unor obiective specifice, de natură politică;
c) vizează factori umani şi/sau factori materiali din cadrul autorităţilor şi instituţiilor publice, populaţiei civile sau al oricărui alt segment aparţinând acestora;
d) produc stări cu un puternic impact psihologic asupra populaţiei, menit să atragă atenţia asupra scopurilor urmărite.

Articolul 2
Faptele săvârşite de entităţile teroriste sunt sancţionate potrivit prevederilor prezentei legi, dacă îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:
a) sunt săvârşite, de regulă, cu violenţă şi produc stări de nelinişte, nesiguranţă, teamă, panică sau teroare în rândul populaţiei;
b) atentează grav asupra factorilor umani specifici şi nespecifici, precum şi asupra factorilor materiali;
c) urmăresc realizarea unor obiective specifice, de natură politică, prin determinarea autorităţilor statului sau a unei organizaţii internaţionale să dispună, să renunţe sau să influenţeze luarea unor decizii în favoarea entităţii teroriste.

Figura nr. 1: Preluarea fragmentată în art. 2 a caracteristicilor terorismului prevăzute în art. 1

disponibile şi evenimentele recente indică un risc scăzut de producere a unui atac terorist"), excepția fiind desfăşurarea Summit-ului NATO la Bucureşti în anul 2008, moment când s-a decis ridicarea nivelului de alertă teroristă la „MODERAT" („informațiile disponibile şi evenimentele recente indică faptul că există risc terorist general, fiind posibil un atac terorist").

Secțiunea a 2-a intitulată „Măsuri privind desfăşurarea unor activități în scopul culegerii de informații" cu trimitere la Legea nr. 51 din 29 iulie 1991 privind securitatea națională a României conține dispoziții specifice privind culegerea de informații cu privire la infracțiunile prevăzute în legea specială.

Capitolul al III-lea din aceeaşi lege intitulat „Prevenirea finanțării actelor de terorism" preia în mare măsură dispozițiile cuprinse în Ordonanța de Urgență nr. 159/2001 pentru prevenirea şi combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism. Conform art. 46 din legea specială, la data intrării în vigoare a legii, OUG nr. 159/2001 se abrogă. În ceea ce priveşte Capitolul al III-lea, acesta cuprinde două secțiuni: Secțiunea 1 „Operațiuni financiar bancare interzise" şi Secțiunea a 2-a „Operațiuni financiar bancare supuse autorizării".

3.4 Modul de raportare la infracțiuni şi contravenții

În ceea ce priveşte infracțiunile, OUG nr. 141/2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice incriminează infracțiunile la art. 1-5.

Noua reglementare în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului prevede infracțiunile în Capitolul al IV-lea intitulat „Infracțiuni şi contravenții" la art. 32-33[2] şi art. 35-38. Întrucât doctrina juridică cuprinde analize cu privire la infracțiunile prevăzute în legislația antiteroristă română, lucrarea nu va analiza infracțiunile în cauză, ci va face trimitere la lucrările respective[62].

În ceea ce priveşte contravențiile, vechea reglementare abordează limitativ subiectul în art. 8, prevăzând faptul că nerespectarea de către operatorii de poştă şi telecomunicații a obligației „de a comunica, de îndată, procurorului, la solicitarea scrisă a acestuia, prin intermediul conducerii administrative a acestor servicii, informațiile necesare identificării persoanelor suspecte de săvârşirea infracțiunilor"[63] prevăzute în OUG nr. 141/2001 constituie contravenție.

Spre deosebire de reglementarea anterioară, Legea nr. 535/2004 prevede o detaliere a contravențiilor la art. 42. Astfel, conform art. 42 constituie contravenții următoarele fapte: 1. nerespectarea obligației personalului instituțiilor financiar-bancare de a refuza efectuarea operațiunilor financiar-bancare „între rezidenți şi nerezidenți, precum şi între nerezidenți, constând în operațiuni de cont curent sau de cont de capital, inclusiv operațiunile de schimb valutar, astfel cum sunt definite prin reglementările valutare emise"[64] de Banca Națională a României (BNR), „efectuate pentru sau în contul persoanelor fizice ori juridice prevăzute în anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 159/2001 pentru prevenirea şi combaterea utilizării sistemului financiar-bancar în scopul finanțării de acte de terorism, aprobată prin Legea nr. 466/2002"[65]; 2. nerespectarea obligației personalului instituțiilor financiar-bancare „de a sesiza conducerea instituției din care face parte cu privire la solicitarea de a efectua operațiunea financiar-bancară supusă autorizării"[66];

3. nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 30 alin. (1) de BNR, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (CNVM) sau Comisia de Supraveghere a Asigurărilor (CSA)[67]. Începând cu anul 2012, în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Ordonanță de Urgență nr. 93 din 18 decembrie 2012 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) preia şi reorganizează toate atribuțiile şi prerogativele CNVM, CSA, precum şi cele ale Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (CSSPP)[68].Trebuie observat faptul că art. 42 califică încă o faptă ca fiind contravenție la lit. c), şi anume nerespectarea obligației operatorilor sau furnizorilor de servicii poştale, precum şi a celor de rețele de comunicații electronice de a transmite procurorului, „la solicitarea scrisă a acestuia, informațiile necesare identificării persoanelor suspecte de pregătirea sau de săvârşirea actelor de terorism”[69]. Obligația în cauză, prevăzută la art. 41 a fost abrogată prin Legea nr. 255 din 19 iulie 2013, pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale. Deşi obligația în cauză a fost abrogată, legiuitorul în continuare califică nerespectarea acestei obligații ca fiind contravenție, menținând textul în cadrul art. 42 lit. c). Cu trimitere la art. 8 din OUG nr. 141/2001[70], se poate observa că ceea ce prevedea art. 8 în vechea reglementare a fost inclus în art. 42 alin. (1) lit. c) în legea specială, cu mici modificări. Neclaritatea menționată anterior conduce la nevoia realizării unei trimiteri la Legea nr. 51 din 29 iulie 1991 privind securitatea națională a României, în speță art. 13 lit. e) si art. 14 alin. (2) lit. f):

- Art. 13 prevede, la lit. e), faptul că în anumite situații prevăzute de Legea nr. 51/1991 în art. 3, organele cu atribuții în domeniul securității naționale pot, conform legii privind organizarea şi funcționarea acestora, să solicite obținerea datelor, altele decât conținutul acestora. Datele la care se face referire la lit. e) sunt cele „generate sau prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului”[71].
- Conform art. 14 alin. (2) lit. f) activitățile specifice culegerii de informații, care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului, efectuate în condițiile prevăzute de Legea nr. 51/1991, pot consta în: „interceptarea trimiterilor poştale, ridicarea şi repunerea la loc a acestora, examinarea lor, extragerea informațiilor pe care acestea le conțin, precum şi înregistrarea, copierea sau obținerea de extrase prin orice procedee”.

3.5 Urmărirea penală şi judecata

Conform art. 6 din OUG 141/2001 urmărirea penală se efectua din oficiu, în mod obligatoriu, de către procuror, competența de judecată în primă instanță a infracțiunilor de terorism revenind tribunalului.

În anul 2004, prin Legea nr. 508 din 17 noiembrie 2004 privind înființarea, organizarea şi funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism, este înființată Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism (DIICOT). Direcția a luat ființă ca structură cu personalitate juridică, specializată în combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată şi terorism, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție. După înființarea DIICOT, conform art. 12[72] din Legea nr. 508/2004, urmărirea penală privind infracțiunile (prevăzute în Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului) se efectuează în mod obligatoriu de procurorii specializați din cadrul Direcției.

Numerotarea şi structura articolului se modifică odată cu abrogarea Legii nr. 508/2004, la data intrării în vigoare a Ordonanței de Urgență nr. 78 din 16 noiembrie 2016 pentru organizarea şi funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative. Prevederea respectivă este cuprinsă de această dată în art. 11[73].

În ceea ce priveşte competența de judecată a infracțiunilor de terorism, art. 40 alin. (1) din Legea nr. 535/2004 prevede că aceasta revine curții de apel.

În urma prezentării perspectivei comparative asupra reglementărilor interne de prevenire şi combatere a terorismului, în speță, vechea reglementare, Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice, cu modificările şi completările aduse de Legea nr. 472 din 9 iulie 2002 privind aprobarea Ordonanței de urgenta a Guvernului nr. 141/2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice, şi, noua reglementare, Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului, s-a putut observa că Legea nr. 535/2004 abordează domeniul prevenirii şi

combaterii terorismului astfel încât să răspundă noilor provocări de securitate. În plus, s-ar putea constata diferențe de structură şi adâncire a abordării problematicii între cele două reglementări. Cercetarea arată că a doua lege are un număr de peste cinci ori mai mare de articole față de prima şi cinci capitole componente. Aceasta este un indicator al faptului că noua lege abordează subiectul prevenirii şi combaterii terorismului mult mai profund față de prima. Alte diferențe, cum sunt cele structurate in punctele 3.2-3.5 ale prezentului articol, evidențiază caracterul mult mai detaliat al noii legi. Toate acestea arată că evoluția provocărilor de securitate dictează şi evoluția şi îmbunătățirea cadrului legislativ pentru a deține suportul legal necesar de acțiune în vederea prevenției şi combaterii fenomenelor care atentează la adresa securității individului şi societății în ansamblu.

Concluzii

Ulterior datei de 29 martie 2004, când la Washington a fost depus instrumentul de aderare a României la Tratatul Atlanticului de Nord, legiuitorul român consolidează securitatea la nivel național prin elaborarea cu succes a unei legi speciale care să răspundă noilor provocări de securitate, Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului. Această lege este ajustată astfel încât să corespundă necesităților de prevenire şi combatere a terorismului, ca urmare a faptului că Ordonanța de Urgență nr. 141/2001 şi Legea nr. 472/2002 privind aprobarea ordonanței, care modifică şi completează OUG 141/2001, nu au răspuns întru totul exigențelor unei legi antiteroriste. Lucrarea a expus complexitatea Legii nr. 535/2004 însă şi existența unor neclarități, precum cele cu privire la art. 2, de asemenea cele privind art. 42 lit. b) şi c), asupra cărora legiuitorul român va trebui să intervină.

Acțiunile în vederea îmbunătățirii cadrului legal prin care un stat poate răspunde unei provocări constituie una dintre părțile componente ale unui întreg ansamblu de prevenire şi combatere a terorismului. Evoluția cadrului legislativ anti-terorism în România arată, de o manieră pragmatică, faptul că diversificarea şi intensificarea magnitudinii fenomenului terorist atrag necesitatea unei ancorări puternice şi acoperiri legislative. Terorismul este la ora actuală o provocare cu extindere globală, iar România ca parte a mediului de securitate regional şi internațional trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a se proteja de riscul ocurenței acestuia.

NOTE BIBLIOGRAFICE:

[1]***, „International Legal Instruments”, United Nations Office of Counter-Terrorism, URL: http://www.un.org/en/counterterrorism/legal-instruments.shtml, accesat la data de 28 ianuarie 2018.

[2] ***, „Why the U.S. Cannot Leave the Middle East”, Stratfor, December 15, 2015 URL: https://www.stratfor.org/analysis/why-us-cannot-leave-middle-east?topics=278, accesat la data de 27 ianuarie 2018.

***, *Security Council resolution 1368 (2001)*, UN Security Council, 12 September 2001, UN Doc S/RES/1368, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1368(2001), accesat la data de 27 ianuarie 2018.

[3] Erik van de Linde, Kevin O'Brien, Gustav Lindstrom, „Quick Scan of Post 9/11 National Counter Terrorism Policymaking and Implementation in Selected European Countries”, Santa Monica, RAND Corporation, May 2002, p. 12, URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/2005/MR1590.pdf, accesat la data de 28 ianuarie 2018.

[4] ***, „40 de ani de antiterorism românesc”, Serviciul Român de Informații, 5 decembrie 2014, URL: http://intelligence.sri.ro/609-2, accesat la data de 28 ianuarie 2018.

[5] ***, *The 9/11 Commission Report, Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*, National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, URL: http://govinfo.library.unt.edu/911/report/911Report_Exec.htm, accesat la data de 25 decembrie 2017.

[6] ***, „Why the U.S. Cannot Leave the Middle East”, Stratfor, December 15, 2015 URL: https://www.stratfor.org/analysis/why-us-cannot-leave-middle-east?topics=278, accesat la data de 20 februarie 2018.

[7] ***,„International Legal Instruments”, United Nations Office of Counter-Terrorism, URL: http://www.un.org/en/counterterrorism/legal-instruments.shtml, accesat la data de 18 februarie 2018.

[8] ***, *Security Council resolution 1373 (2001)*, UN Security Council, 28 September 2001, UN Doc S/RES/1373, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1373(2001), accesat la data de 24 ianuarie 2018.

Rezoluția nr. 1373 (2001) a Consiliului de Securitate al ONU, URL: http://www.cdep.ro/proiecte/2001/700/30/7/oug737.pdf, accesat la data de 25 ianuarie 2018.

[9] Simon Chesterman, Ian Johnstone, David M. Malone, „Law and practice of the United Nations: documents and commentary”, Second Edition, Oxford University Press, New York, 2016, p. 288.

[10] ***, *Security Council resolution 748 (1992)*, UN Security Council, 31 March 1992, UN Doc S/RES/748, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/748(1992), accesat la data de 24 ianuarie 2018.

[11] Silviu Neguț, Marius Cristian Neacşu, Liviu Bogdan Vlad, „Geopolitica resurselor energetice strategice. Resursele energetice strategice”, Impact Strategic nr. 1[22]/2007, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I”, Bucureşti, 2007, p. 29, URL: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is22.pdf, accesat la data de 23 ianuarie 2018.

Simon Chesterman, Ian Johnstone, David M. Malone, *op. cit.*, p. 129.

[12] ***, *Security Council resolution 1054 (1996)*, UN Security Council, 26 April 1996, UN Doc S/RES/1054, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1054(1996), accesat la data de 24 ianuarie 2018.

[13] ***, *Security Council resolution 1070 (1996)*, UN Security Council, 16 August 1996, UN Doc S/RES/1070, URL:

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1070(1996), accesat la data de 24 ianuarie 2018.
[14] Constantin Onişor, „Terorismul politic. Teorie, tactici, contramăsuri", Impact Strategic nr. 1-2/2003 [6-7], Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I", Bucureşti, 2003, p. 43, URL: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is6-7.pdf, 23 ianuarie 2018.
Simon Chesterman, Ian Johnstone, David M. Malone, *op. cit.*, p. 383.
[15] ***, *Security Council resolution 1267 (1999)*, UN Security Council, 15 October 1999, UN Doc S/RES/1267, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1267(1999), accesat la data de 24 ianuarie 2018.
[16] Alexandra Sarcinschi, „Securitatea spațiului de interes. Reprezentarea psihosocială a securității şi Homeland Security în zona Mării Negre", Impact Strategic nr. 3 [28]/2008, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I", Bucureşti, 2008, p. 38, URL: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is28.pdf, accesat la data de 23 ianuarie 2018.
Simon Chesterman, Ian Johnstone, David M. Malone, *op. cit.*, p. 387.
[17] ***, *Security Council resolution 1373 (2001)*, UN Security Council, 28 September 2001, UN Doc S/RES/1373, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1373(2001), accesat la data de 24 ianuarie 2018.
Rezoluția nr. 1373 (2001) a Consiliului de Securitate al ONU, URL: http://www.cdep.ro/proiecte/2001/700/30/7/oug737.pdf, accesat la data de 25 ianuarie 2018.
[18] *Ibidem*.
[19] *Ibidem*.
[20] *Ibidem*.
[21] *Ibidem*,
[22] *Ibidem*.
[23] *Ibidem*.
[24] *Ibidem*.
[25] ***, *International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings*, General Assembly of the United Nations, 15 December 1997, URL: http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv11.pdf, accesat la data de 25 ianuarie 2018.
***, *International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings*, Status as at : 21-02-2018 07:36:43 EDT, United Nations Treaty Collection, URL: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-9&chapter=18&clang=_en, accesat la data de 21 februarie 2018.
România a semnat Convenția la data de 30 aprilie 1998. Convenția a fost ratificată la data de 29 iulie 2004.
[26] ***, *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, General Assembly of the United Nations, 9 December 1999, URL: http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/conventions/Conv12.pdf, accesat la data de 25 ianuarie 2018.
***, *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, Status as at : 21-02-2018 07:36:43 EDT, United Nations Treaty Collection, URL: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-11&chapter=18&lang=en, accesat la data de 21 februarie 2018.
România a semnat Convenția la data de 26 septembrie 2000. Convenția a fost ratificată la data de 9 ianuarie 2003.
[27] ***, *Security Council resolution 1373 (2001)*, UN Security Council, 28 September 2001, UN Doc S/RES/1373, URL: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1373(2001), accesat la data de 20 februarie 2018.
Rezoluția nr. 1373 (2001) a Consiliului de Securitate al ONU,URL:http://www.cdep.ro/proiecte/2001/700/30/7/oug737.pdf, accesat la data de 25 ianuarie 2018.
„Consiliul de Securitate,
[…]
Acționând în baza Capitolului VII al Cartei Națiunilor Unite,
[...]
6. Decide să creeze, în conformitate cu paragraful 28 din regulile provizorii de procedură, un Comitet al Consiliului de Securitate, format din toți membrii Consiliului, pentru a monitoriza aplicarea prezentei rezoluții, cu asistența şi expertiza necesare, şi cere tuturor Statelor să raporteze Comitetului, nu mai târziu de 90 de zile de la data adoptării prezentei rezoluții şi, ulterior, conform programului stabilit de Comitet, asupra măsurilor luate pentru punerea în aplicare a prezentei rezoluții".
[28] Alexandra Sarcinschi, „«Homeland Security» sau securitatea spațiului de interes", Impact Strategic nr. 3[20]/2006, Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I", Bucureşti, 2006, p. 68-70 , URL: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is20.pdf, accesat la data de 26 ianuarie 2018.
[29]***, „The Global War on Terrorism: The First 100 Days", U.S. Department of State, URL: https://2001-2009.state.gov/s/ ct/rls/wh/6947.htm, accesat la data de 22 ianuarie 2018.
[30] Nicolae Dolghin, „Terorismul ca amenințare mereu actuală", Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I", Bucureşti, 2006, p. 3, URL: http://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/h_comunicare_si.pdf, accesat la data de 19 decembrie 2017.
[31] ***, „The Global Coalition To Defeat ISIS", U.S. Department of State, URL: https://www.state.gov/s/seci, accesat la data de 17 decembrie 2017.
[32]***, „Mission", The Global Coalition Against Daesh, URL: http://theglobalcoalition.org/en/mission-en, accesat la data de 21 februarie 2018.
[33] „Romania", The Global Coalition Against Daesh, URL: http://theglobalcoalition.org/en/partners/romania, accesat la data de 17 decembrie 2017.
[34]***, „Examining the Nexus between Organised Crime and Terrorism and its implications for EU Programming", Counter-Terrorism Monitoring, Reporting and Support Mechanism (CT MORSE), 13 April 2017, p. 1, URL: https://icct.nl/wp-content/uploads/2017/04/OC-Terror-Nexus-Final.pdf, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
[35] ***, *Strategia Națională de Ordine şi Siguranță Publică pentru perioada 2015-2020*, Ministerul Afacerilor Interne, p. 4, URL: http://www.mai.gov.ro/documente/transparenta/SNOSP%202015-2020%20.pdf, acccesat la data de 29 ianuarie 2018.
[36] *Idem*, p. 2.
[37]***, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*, United Nations Office on Drugs and Crime, 2004, URL: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf, accesat la data de 17 februarie 2018.
***, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, Status as at : 19-02-2018 05:00:27 EDT, United Nations Treaty Collection, URL: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=_en, accesat la data de 19 februarie 2018.
România a semnat Convenția la data de 14 decembrie 2000. Convenția a fost ratificată la data de 4 decembrie 2002.

[38] ***, *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons*, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, Status as at : 21-02-2018 07:36:43 EDT, United Nations Treaty Collection, URL: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=ind&mtdsg_no=xviii-12-a&chapter=18&lang=en, accesat la data de 21 februarie 2018.
România a semnat Protocolul la data de 14 decembrie 2000. Protocolul a fost ratificat la data de 4 decembrie 2002.
[39] ***, *Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air*, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, Status as at : 21-02-2018 07:36:43 EDT, URL: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=ind&mtdsg_no=xviii-12-b&chapter=18&lang=en, accesat la data de 21 februarie 2018.
România a semnat Protocolul la data de 14 decembrie 2000. Protocolul a fost ratificat la data de 4 decembrie 2002.
[40] ***, *Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms*, Their Parts and Components and Ammunition, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, Status as at : 21-02-2018 07:36:43 EDT, URL: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-12-c&chapter=18&lang=en, accesat la data de 21 februarie 2018.
România a aderat la Protocol la data de 16 aprilie 2004.
[41] *Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 privind prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/41478, accesat la data de 17 februarie 2018.
[42] *Noul Cod penal*, art. 367 Constituirea unui grup infracţional organizat.
„art. 367 Constituirea unui grup infracţional organizat
(1) Iniţierea sau constituirea unui grup infracţional organizat, aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepseşte cu închisoarea de la unu la 5 ani şi interzicerea exercitării unor drepturi.
(2) Când infracţiunea care intră în scopul grupului infracţional organizat este sancţionată de lege cu pedeapsa detenţiunii pe viaţă sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani şi interzicerea exercitării unor drepturi.
(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) şi alin. (2) au fost urmate de săvârşirea unei infracţiuni, se aplică regulile privind concursul de infracţiuni.
(4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin. (1) şi alin. (2), dacă denunţă autorităţilor grupul infracţional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit şi să se fi început săvârşirea vreuneia dintre infracţiunile care intră în scopul grupului.
(5) Dacă persoana care a săvârşit una dintre faptele prevăzute în alin. (1)-(3) înlesneşte, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului şi tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracţional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.
(6) Prin grup infracţional organizat se înţelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp şi pentru a acţiona în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracţiuni".
[43] Ordonanţa de Urgenţă nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancţionarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/31916, accesat la data de 24 octombrie 2017.
[44] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 25 octombrie 2017.
[45] *Ordonanţa de Urgenţă nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancţionarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/31916, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
„art. 1
(1) Constituie acte de terorism săvârşirea următoarelor infracţiuni în scopul tulburării grave a ordinii publice prin intimidare, prin teroare sau prin crearea unei stări de panică:
a) infracţiunile de omor prevăzute la art. 174-176 din Codul penal, vătămare corporală şi vătămare corporală grava, prevăzute la art. 181 şi 182 din Codul penal, precum şi lipsire de libertate în mod ilegal, prevăzută la art. 189 din Codul penal;
b) infracţiunile prevăzute la art. 106-109 din Ordonanţa Guvernului nr. 29/1997 privind Codul aerian, republicată;
c) infracţiunile de distrugere prevăzute la art. 217 şi 218 din Codul penal;
d) infracţiunile de nerespectare a regimului armelor şi muniţiilor, nerespectare a regimului materialelor nucleare şi a altor materii radioactive, precum şi nerespectare a regimului materiilor explozive, prevăzute la art. 279, 279^1 şi 280 din Codul penal".
[46] Raluca-Ioana Mocanu, „Fenomenul terorist. Analiza legislaţiei anti-teroriste române. Studiu comparativ", Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013, p. 129.
[47] *Ibidem*.
[48] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
[49] Raluca-Ioana Mocanu, *op. cit.*, p. 166.
[50] Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
[51] *Ibidem*.
[52] *Ibidem*.
[53] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
„art. 2
Faptele săvârşite de entităţile teroriste sunt sancţionate potrivit prevederilor prezentei legi, dacă îndeplinesc una dintre următoarele condiţii:
a) sunt săvârşite, de regulă, cu violenţă şi produc stări de nelinişte, nesiguranţă, teamă, panică sau teroare în rândul populaţiei;
b) atentează grav asupra factorilor umani specifici şi nespecifici, precum şi asupra factorilor materiali;
c) urmăresc realizarea unor obiective specifice, de natură politică, prin determinarea autorităţilor statului sau a unei organizaţii internaţionale să dispună, să renunţe sau să influenţeze luarea unor decizii în favoarea entităţii teroriste".
[54] *Ibidem.*
[55] Raluca-Ioana Mocanu, *op. cit.*, p. 170.
[56] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro/

Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
„art. 3
Actele de terorism sunt de natură transnațională, dacă:
a) sunt săvârşite pe teritoriul a cel puțin două state;
b) sunt săvârşite pe teritoriul unui stat, dar o parte a planificării, pregătirii, conducerii sau a controlului acestora are loc pe teritoriul altui stat;
c) sunt săvârşite pe teritoriul unui stat, dar implică o entitate teroristă care desfăşoară activități pe teritoriul altui stat;
d) sunt săvârşite pe teritoriul unui stat, dar au efecte substanțiale pe teritoriul altui stat”.

[57] Raluca-Ioana Mocanu, *op. cit.*, p. 137.

[58] „Cadrul instituțional şi legislativ de prevenire şi combatere a terorismului”, Serviciul Român de Informații, p. 6, URL: https://www.sri.ro/fisiere/studii/cadrullegislativ.pdf, accesat la data de 18 decembrie 2017.

[59] Cornel Paraniac, Ioan Geantă, „Un atac terorist pentru viitorul Europei”, Ed. Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, Bucureşti, 2008, p. 192.

[60] ***, „Cadrul instituțional şi legislativ de prevenire şi combatere a terorismului”, Serviciul Român de Informații, p. 6, URL: https://www.sri.ro/fisiere/studii/ cadrullegislativ .pdf, accesat la data de 18 decembrie 2017.

[61] „Sistemul Național de Alertă Teroristă”, Serviciul Român de Informații, URL: https://www.sri.ro/sistemul-national-de-alerta-terorista, accesat la data de 20 decembrie 2017.

[62] A se vedea O. Predescu, I. Lascu, C. Sima, „Infracțiunile prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 141/2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice”, în ,,Dreptul” nr. 2/2002, p. 3-16;
Codruț Olaru, „Particularitățile criminalității organizate în România”, ediția a 2-a, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2015;
Raluca-Ioana Mocanu, „Fenomenul terorist. Analiza legislației anti-teroriste române. Studiu comparativ”, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013.

[63] *Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice*, URL: http://legislatie.just.ro /Public/DetaliiDocument/31916, accesat la data de 21 februarie 2018.

[64] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro /Public/DetaliiDocument/57494, accesat la data de 21 februarie 2018.

[65] *Ibidem*.

[66] *Ibidem*.

[67] *Ibidem*.

[68] *Ordonanță de Urgență nr. 93 din 18 decembrie 2012 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară*, URL: http://legislatie.just.ro/ Public/DetaliiDocument/144011, accesat la data de 21 februarie 2018.
„art. 1
(2) Autoritatea de Supraveghere Financiară, denumită în continuare A.S.F., se înființează ca autoritate administrativă autonomă, de specialitate, cu personalitate juridică, independentă, autofinanțată, care îşi exercită atribuțiile potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență, prin preluarea şi reorganizarea tuturor atribuțiilor şi prerogativelor Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare (C.N.V.M.), Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor (C.S.A.) şi Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (C.S.S.P.P.)”.

[69] *Legea nr. 535 din 25 noiembrie 2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului*, URL: http://legislatie.just.ro/ Public/DetaliiDocument/151104, accesat la data de 21 februarie 2018.
„art. 41
Operatorii sau furnizorii de servicii poştale, precum şi cei de rețele de comunicații electronice au obligația de a transmite de îndată procurorului, la solicitarea scrisă a acestuia, informațiile necesare identificării persoanelor suspecte de pregătirea sau de săvârşirea actelor de terorism”.

[70] *Ordonanța de Urgență nr. 141 din 25 octombrie 2001 pentru sancționarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice*, URL: http://legislatie.just. ro/Public/DetaliiDocument/31916, accesat la data de 21 februarie 2018.
„art. 8
Nerespectarea de către operatorii de posta şi telecomunicații a obligației prevăzute la art. 7 constituie contravenție şi se sancționează cu amendă de la 100.000.000 lei la 500.000.000 lei”.
„art. 7
Operatorii serviciilor de postă şi telecomunicații au obligația de a comunica, de îndată, procurorului, la solicitarea scrisă a acestuia, prin intermediul conducerii administrative a acestor servicii, informațiile necesare identificării persoanelor suspecte de săvârşirea infracțiunilor prevăzute în prezenta ordonanță de urgență”.

[71] *Legea nr. 51 din 29 iulie 1991 privind securitatea națională a României*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/ DetaliiDocument/1517, accesat la data de 22 februarie 2018.
„art. 13
În situațiile prevăzute la art. 3 organele cu atribuții în domeniul securității naționale pot, în condițiile legii privind organizarea şi funcționarea acestora:
e) să solicite obținerea datelor generate sau prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, altele decât conținutul acestora, şi reținute de către aceştia potrivit legii”.

[72] *Legea nr. 508 din 17 noiembrie 2004 privind înființarea, organizarea şi funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism*, URL: http://legislatie.just.ro/Public/ DetaliiDocument/56888, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
„art. 12
(1) Sunt de competența Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism, indiferent de calitatea persoanei:
b) următoarele infracțiuni, indiferent dacă acestea au fost săvârşite sau nu în condițiile grupului infracțional organizat prevăzut de art. 367 alin. (6) din Codul penal:
(v) infracțiunile prevăzute de Legea nr. 535/2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului, cu modificările şi completările ulterioare;
(2) Procurorii specializați din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism efectuează în mod obligatoriu urmărirea penală pentru infracțiunile prevăzute la alin. (1)”.

[73] Ordonanță de Urgență nr. 78 din 16 noiembrie 2016 pentru organizarea şi funcționarea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism,

precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative, URL: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/183842, accesat la data de 29 ianuarie 2018.
„art. 11
(1) Sunt de competenţa Direcţiei de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism, indiferent de calitatea persoanei:
2. [...] infracţiunile prevăzute de Legea nr. 535/2004 privind prevenirea şi combaterea terorismului, cu modificările şi completările ulterioare [...];
(4) Procurorii specializaţi din cadrul Direcţiei de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism efectuează în mod obligatoriu urmărirea penală pentru infracţiunile prevăzute la alin. (1)”.

***

Atentatele de la 11 septembrie 2001, au determinat statele să îşi revizuiască capacităţile antiteroriste şi contrateroriste, precum şi nivelul de pregătire impotriva terorismului. Îndrumarea în acest sens a fost asigurată de Organizaţia Naţiunilor Unite, Consiliul Justiţie şi Afaceri Interne al Uniunii Europene şi Organizaţia Tratatului Nord-Atlantic. România s-a aliniat demersului global, acordând o importanţă deosebită prevenirii şi combaterii terorismului şi răspunzând necesităţii de a lupta, şi prin mijloace juridice, împotriva unui fenomen care ameninţă pacea şi securitatea internaţională. Astfel, la nivel naţional, evoluţia legislativă în domeniul prevenirii şi combaterii terorismului poate fi privită prin prisma a două etape: **1.** adoptarea de Guvernul României a primului act normativ care răspunde necesităţii de a lupta, şi prin mijloace juridice, împotriva fenomenului terorist, Ordonanţa de Urgenţă nr. 141 din 25 octombrie 2001; **2.** adoptarea de Parlamentul României la data de 25 noiembrie 2004 a Legii nr. 535 privind prevenirea şi combaterea terorismului. Lucrarea a expus complexitatea Legii nr. 535/2004, legiuitorul român realizând cu succes o lege specială care să răspundă noilor provocări de securitate pe care o ajustează astfel încât să corespundă necesităţilor de prevenire şi combatere a terorismului, însă şi existenţa unor neclarităţi, asupra cărora legiuitorul român va trebui să intervină.

COLOCVIU STRATEGIC *este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce prezintă principalele rezultate ale unor studii de cercetare, sintezele unor evenimente ştiinţifice, opiniile şi punctele de vedere ale masteranzilor şi doctoranzilor, implicaţi în cercetarea ştiinţifică din domeniul apărării şi securităţii.*

COLOCVIU STRATEGIC
Supliment al revistei Impact Strategic
Redactor: ACS Cătălina Todor
ISSN Online 1842-8096; ISSN-L 1841-7396
315/2018

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro